

Serwis informacyjny

KW PZPR

Do użytku wewnątrzpartyjnego

2(71)

Luty 1988

Białą Podlaska

O CENACH I ICH ROLI

Polityka cen jest bardzo ważnym problemem społeczno-gospodarczym, budzącym jednak wiele emocji i dyskusji. Wdrażanie mechanizmów reformy gospodarczej wyraźnie rozbudziło dyskusję społeczną wokół problematyki kształtowania cen, ich roli i funkcji w gospodarce, ich realności w odniesieniu do poziomu dochodów i kosztów produkcji.

Jak ważnym problemem są ceny, świadczy koncentracja dyskusji wokół tego tematu, w okresie konsultacji założeń II etapu reformy gospodarczej, a następnie wyniki przeprowadzonego referendum, na które, jak się wydaje, decydujący wpływ miało uwzględnienie m. in. założeń polityki cen wśród problemów dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego naszego kraju.

Wyraża się obiegowe opinie, że reforma gospodarcza powoduje stały wzrost cen, że ceny są za wysokie i niesprawiedliwe.

Wynika to jednak, z utrwalonej przez wiele lat słabej znajomości praw i mechanizmów ekonomicznych, gdzie szczególnie cena jest podstawowym instrumentem regulującym wszystkie pozostałe dziedziny gospodarki.

Należy również stwierdzić, że polityka gospodarcza naszego kraju, do końca lat 70-tych, nie sprzyjała zrozumieniu ekonomicznych mechanizmów stanowienia cen, kształtowała w społeczeństwie iluzję, że państwo socjalistyczne dowolnie ustala ceny.

Ze świadomości społecznej i polityki gospodarczej zniknął związek między cenami a placami, kosztami produkcji i wydajnością pracy. W rezultacie funkcjonujący przed reformą gospodarczą system cen charakteryzował się:

- znacznym oderwaniem cen od społecznie ponoszonych nakładów,
  - brakiem bliższego związku cen krajowych z cenami na rynku światowym,
  - nadmierną sztywnością cen,
  - odbieganiem poziomu cen od cen równowagi rynkowej,
  - nielogicznymi relacjami cenowymi.
- Wadliwy system cenotwórstwa prowadził do szeregu niekorzystnych zjawisk społeczno-gospodarczych, takich jak:
- podejmowanie niewłaściwych decyzji w sferze produkcji i konsumpcji na skutek błędnych informacji o kształtowaniu się kosztów wytwarzania zawartych w cenach;
  - pogłębianie się nierównowagi rynkowej oraz powstawanie i rozszerzanie się zjawisk spekulacyjnych;

■ wypaczanie funkcji budżetu w kierunku nadmiernego podziału dochodów przedsiębiorstw poprzez zwiększanie obciążeń finansowych jednych, na dotowanie produkcji innych;

■ odchodzenie od spożycia opartego na wykorzystywaniu możliwości produkcyjnych w gospodarstwach rolnych i działkach pracowniczych.

Możemy więc stwierdzić, że system sterowania cenami, polegający na polityce sztucznego hamowania wzrostu cen okazał się w praktyce zawodny. Nie jest on także korzystny ze społecznego punktu widzenia, gdyż korzyści społeczne stają się mniejsze od kosztów gospodarczych. Bowiem jaka może być korzyść dla konsumenta, jeśli ma tylko świadomość, iż dany produkt jest relatywnie tani, ale nie może go nabyć?

W tych przypadkach, „odgórnie” ustalona cena nie uwzględniała kosztów wytwarzania, stosunku popytu do podaży, sytuacji u kooperantów, a nawet cen zaopatrzeniowych. W rezultacie duża część produkcji była nieopłacalna, liczne przedsiębiorstwa i ich wyroby były dotowane, co było oczywistym ekonomicznym nonsensem.

Panujące przez długi czas woluntarystyczne podejście do problematyki cen, musiało doprowadzić do powstania wypaczonego obrazu stanu gospodarki i sytuacji gospodarczej, jak również do istotnych deformacji podstawowych funkcji ekonomicznych, jakie powinny spełniać ceny w każdej gospodarce towarowo-pieniężnej a więc i w gospodarce socjalistycznej.

DOKOŃCZENIE NA STR. 4-5

Plenum KW PZPR

O roli partii w gospodarce mówiono na plenarnym posiedzeniu KW PZPR. Obradom przewodniczył I sekretarz KW — Józef Oleksy. Wśród gości zaproszonych byli: kierownik Biura Listów i Inspekcji KC — Marian Kot, posłowie i aktyw społeczno-polityczny województwa „... 1988 rok oznacza w całym kraju praktyczne wdrażanie II etapu reformy gospodarczej. Celem tych działań jest osiągnięcie znacznie wyższej społecznej efektywności gospodarowania i lepszego wykorzystania potencjału gospodarczego. Stąd sferą szczególnego zainteresowania partii jest gospodarka” — takim wprowadzeniem rozpoczął referat Egzekutywy, sekretarz KW — Andrzej Szot. Z dalszych treści referatu dało się odczuć, że partia jest i będzie zdecydowanym orędownikiem reform, że nie pozwoli na ich zaniechanie. Stwierdzono, że trzeba zdecydowanej walki o lepszą wydajność pracy, o zlikwidowanie przyczyn złej jakości i kiepskiej roboty. W tym kontekście pokazano wiele przykładów niedomagań i wadliwego funkcjonowania gospodarki. Jednym z nich jest budownictwo mieszkaniowe, gdzie nierytmiczność prac do ostatnich dni stawała pod znakiem zapytania wykonanie planu. Zwrócono uwagę, że nadal jest nadmiar słusznych celów, inwestycyjnych inicjatyw, co powoduje rozproszenie i tak skąpych środków i sił. Zbyt dużo jest jeszcze przypadków niegospodarności, braku właściwej organizacji pracy a nieraz wręcz marnotrawstwa. To wszystko „ciągnie w dół” i przysłania sukcesy, które przecież są. Podkreślono, że

DOKOŃCZENIE NA STR. 2

DOKOŃCZENIE ZE STR. 1

wyniki ostatnich lat potwierdzają, że wybraliśmy właściwy kierunek przemian. Praktycznie we wszystkich dziedzinach produkcji materialnej osiągnięto w województwie wskaźniki przekraczające poziom z lat przedkryzysowych. To wszystko upoważnia do stawiania ambitniejszych zadań na przyszłość.

Dyskusje rozpoczął wojewoda białkopodlaski, który przedstawił projekt WPR na 1988 rok. Kolejny mówca, **Eugeniusz Mazur** — I sekretarz KM PZPR w Białej Podlaskiej, zwrócił uwagę, że na zebraniach sprawozdawczo-programowych w POP padają uwagi aby wdrażanie reformy było szybsze i bardziej konkretne — wszyscy jesteśmy już zmęczeni czekaniem! **Krzysztof Oleksiuk** z Międzyrzecza Podlaskiego mówił o pracy „Zrembu”, gdzie jest dyrektorem. Zwrócił uwagę na potrzebę inwestowania w zakład, na jego modernizację — co daje efekty w postaci obniżki kosztów wytwarzania. **Janusz Szewczuk** — szef produkcji w ZSO „Polam” swoją wypowiedź skomentował tak „... postęp zależy od dobrej roboty na każdym stanowisku pracy a nie od ilości uchwał i programów.” **Jan Matuszewski** z RSP w Gródku mówił o sprawach wsi i funkcjonowaniu spółdzielni — „... z kryzysu możemy wyjść szybciej, potrzebne są tylko takie mechanizmy ekonomiczne, które będą motywować do dobrej pracy”.

Tadeusz Pabian — przewodniczący WKKR, zaprezentował stan realizacji uchwały — KW PZPR i WKKR — dotyczącej walki z subiektywnymi barierami gospodarowania. Stwierdził, że niestety jest to stan niezadawalający. **Leon Sosiński**, z-ca dyrektora w „Białowień” mówił o działaniach zakładu w dobie reformy. Efekty są już widoczne — eksport, zmniejszenie zatrudnienia, nowe technologie, współpraca z naukowcami i ... otwartość na nowe formy organizacji pracy **Jan Guz**, przewodniczący WPZZ stwierdził, że związkowcy są za dynamicznym wdrażaniem reformy ale nie pozwolą aby zmiany na lepsze odbywały się kosztem ludzi, gdyż to w ich interesie mają być przeprowadzone zmiany.

Podsumowując obrady I sekretarz KW powiedział, że partia całą swoją siłą będzie wspierać reformę ale jej potrzebę musi zrozumieć każdy pracownik — to dopiero może przynieść oczekiwane z niecierpliwością i nadzieją, rezultaty.

(mir)

Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Białej Podl. podjęta na VI posiedzeniu plenarnym w dniu 23 stycznia 1988 roku

I. Komitet Wojewódzki PZPR stwierdza, że podstawowe zadania społeczno-gospodarcze zostały w 1987 roku zrealizowane z dynamiką w wielu przypadkach przekraczających wskaźniki krajowe. Plan był jednak realizowany z dużymi trudnościami w efekcie czego nie wszystkie zadania szczegółowe zostały w pełni wykonane. Powodowało to, obok przyczyn obiektywnych — subiektywne bariery, które są systematycznie usuwane zgodnie z Uchwałą wspólnego Plenum KW PZPR i WKKR. Rok 1987 przyniósł dostrzegalny postęp w wielu dziedzinach. Był to rok urodzaju zebranego przez rolników w trudnych warunkach pogodowych. Był to rok pełnego wykorzystania preferencyjnych nakładów inwestycyjnych, czego dokonali budowlani — odrabiając straty zimowe. Był to kolejny rok wzrostu skali produkcji w przemyśle i znacznego zwiększania

eksportu — czego dokonały załogi zakładów przemysłowych, mimo znanych kłopotów materiałowo-surowcowych.

Wyrażamy szacunek i uznanie dla wszystkich, którzy swoją pracą przyczynili się do osiągnięcia postępu w wielu dziedzinach społeczno-gospodarczego rozwoju.

II. Komitet Wojewódzki PZPR stwierdza zgodność projektu WPR — 1988 r. z Uchwałami VI Wojewódzkiej Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej kolejnych posiedzeń plenarnych.

Zobowiązuje się Zespół Radnych partyjnych do poparcia tego projektu z uwagami wniesionymi w referacie Egzekutywy KW PZPR.

III. Komitet Wojewódzki PZPR aprobuje referat Egzekutywy KW PZPR oraz zawarte w nim wnioski, propozycje i kierunki działania.

W szczególności zobowiązuje się:

— Wojewódzki Zespół d/s Edukacji Ekonomicznej Społeczeństwa do kon-

VIA.3

Sytuacja gospodarcza województwa w 1987 roku

[białkopodlaskiego]

Uwaga! Wszystkie wskaźniki podajemy w stosunku do 1986 r. lub do analogicznego okresu roku poprzedniego. Tłusty drukiem pokazujemy tendencje krajowe.

ROLNICTWO.

Skup żywcia rzeźnego ogółem spadł o 2,3% i wyniósł 72,3 tys. ton, w tym: trzody chlewnej wzrósł o 1,6% i wyniósł 39 tys. ton a bydła zmalał o 4,3% wyniósł 26,5 tys. ton. W przeliczeniu na wagę mięsa, skup wyniósł 48058 ton i spadł o 1,8%. **W kraju — spadek o 1,9%**. Skupiono 164558 tys. l. mleka, wzrost o 2,1%. **W kraju — spadek o 1,3%**. Skup jaj wyniósł 15488 tys. sztuk, co dało spadek o 15,3%. **W kraju — spadek o 10%**. Ze zbiorów 1987 r. skupiono w I półroczu roku gospodarczego 1987/88 o 15,8% zbóż więcej. **W kraju — wzrost o 0,7%**. Sprzedaż pasz treściwych przez WZGS „SCH” wyniosła 42 tys. ton była o 9,4% wyższa. **W kraju — wzrost o 2,2%**. Sprzedaż nawozów sztucznych,

w okresie lipiec — grudzień 87 wyniosła 57 tys. ton i była wyższa o 16,2%, nawozów wapniowych — 24 tys. ton i była niższa o 11,7%. Sprzedano — więcej: bron ciągnikowych — o 26,1%, rozrzutników obornika — o 9,3% — mniej: glebogryzarek — o 62,7%, pługów — 27,1%, kultywatorów ciągnikowych — o 23,6%, ciągników — o 15,3%, sнопowiązań — o 13,1%. Z Państwowego Funduszu Ziemi sprzedano 1373 ha, tj. o 40,1% więcej.

PRZEMYSŁ

Wartość wyrobów, robót i usług, w 29 jednostkach przemysłowych wyniosła 25955,3 mln. zł, co dało przyrost 26,7% — w cenach bieżących i 7,8% wzrost w cenach stałych z 1984 r. Wzrost, produkcji sprzedanej nastąpił w 21 jednostkach. Największy w: Spółdzielni Pracy „Przetwórstwo” w Białej Podlaskiej — o 26,7% oraz ZSO „Polam” i PBM „Zremb” — o 23,4%.

kretniej realizacji zawartych w referacie wniosków, a zwłaszcza organizacji Studium Wiedzy Ekonomicznej dla nauczycieli, radnych i działaczy samorządu terytorialnego oraz aktywności organizacji społeczno-samorządowych,

— Wojewódzką Komisję Partyjno-Administracyjną d/s Przeglądu Struktur Organizacyjnych i Atestacji do kontynuowania działań w zakresie upowszechniania, inspiracji i kontroli przebiegu różnorodnych działań w tej sferze. Jednocześnie zobowiązuje się Egzekutywę KW PZPR do rozpatrywania informacji o pracy Komisji raz w kwartale.

— Instancje i organizacje podstawowe do inicjatywy, inspiracji i kontroli działań reformatorskich w swoim terenie. W tym celu zaleca się POP i Komitetom Partyjnym przeanalizowanie zmodernizowanego programu realizacyjnego II etapu pod kątem określenia własnego w nim udziału. Ich obowiązkiem jest także dopilnowanie kierunkowej zgodności planów jednostek gospodarczych miast, miast i gmin oraz gmin z Centralnym i Wojewódzkim Planem Rocznym na 1988 r.

— dziennikarzy partyjnych zatrudnionych w redakcjach „Sztandaru Ludu” i „Słowa Podlasia” do podnoszenia

świadomości ekonomicznej i samorządowej czytelników i propagowania konkretnych inicjatyw w zakresie wdrażania reformy gospodarczej oraz publicznego tępienia postaw konserwatywnych, oportunistycznych, a także wskazywania subiektywnych barier gospodarowania. Upowszechnienia w prasie wy maga Wojewódzki Plan Roczny.

IV. Komitet Wojewódzki PZPR przyjął do wiadomości informację Przewodniczącego Wojewódzkiej Komisji Kontrolno — Rewizyjnej o stanie realizacji Uchwały V wspólnego plenarnego posiedzenia KW PZPR i WKKR zalecając intensyfikację działań na rzecz jej całkowitej realizacji.

V. Komitet Wojewódzki PZPR zwraca się do organizacji i działaczy związkowych o włączenie się w nurt przemian gospodarczych poprzez wspieranie działań proreformatorskich w swoich zakładach. Szczególnie wnikliwie analizować i sygnalizować muszą Związki Zawodowe społeczne skutki podejmowanych w zakładzie, mieście, gminie i województwie decyzji gospodarczych.

VI. Komitet Wojewódzki PZPR zwraca się do Komitetów Wojewódzkich ZSL i SD, władz wojewódzkich, pozostałych sygnatariuszy PRON oraz Rady Wojewódzkiej tego ruchu o kontynu-

wanie inicjatyw pobudzających aktywność społeczną i zawodową załóg pracowniczych, wszystkich mieszkańców województwa oraz zwiększanie własnego udziału w zachodzących przemianach. Zwracamy się do PRON-u o rozważenie powołania Towarzystwa Wspierania Inicjatyw Gospodarczych w naszym województwie.

VII KW PZPR zwraca się do partyjnej kadry kierowniczej i organizacji partyjnych przedsiębiorstw, instytucji, w tym szczególnie administracji państwowej, organizacji społecznych o wzięcie na swoje barki szczególnej odpowiedzialności za efekty przyspieszenia gospodarczego. Słabe efekty w tym obszarze oznaczać będą porażkę przede wszystkim tej kadry.

W odniesieniu do administracji państwowej zobowiązuje się KZ PZPR Urzędu Wojewódzkiego do wypracowania własnej koncepcji reformowania struktur wewnętrznych.

**Komitet Wojewódzki
Polskiej Zjednoczonej
Partii Robotniczej
w Białej Podlaskiej**

Biała Podlaska 1988—01—23

Spadek zanotowano w 7 jednostkach, m. i. n. w: Spółdzielni Pracy „Łosiczanka” — o 7,4%, WZSML ZR-B w Radzynie — o 4,2% oraz Spółdzielni Pracy „Radzynie” — o 1,6%. Zatrudnienie w jednostkach przemysłowych wzrosło o 0,3% i wyniosło 9078 osób. Wynagrodzenie za pracę wyniosło 2790,1 mln. zł i wzrosło o 23,2%. Wskaźniki dynamiki ukształtowały się od 109,9% — w OSM Radzyna Podlaskiej, do 200,3% — w Spółdzielni Inwalidów „Elremet” w Białej Podlaskiej. Wydajność pracy, mierzona wartością produkcji sprzedanej przypadającej na 1 zatrudnionego, wyniosła 2859,1 tys. zł, przy dynamice 126,3% w bieżących cenach realizacji i 107,4% w cenach stałych z 1984 r. Niestety w 7 jednostkach zanotowano spadek poziomu wydajności pracy: SP „Przetwórstwo” w Białej Podlaskiej — o 29,0%, Meblarska Spółdzielnia Pracy w Parczewie — o 6,6%, OSM Biała Podlaska — o 4%, Spółdzielnia Pracy „Łosiczanka” — o 3,5%. Najwyższy wzrost wydajności pracy wystąpił w Spółdzielni Pracy „Przyszłość” w Białej Podlaskiej — o 23,4% i ZPOW w Terespolu — o 21%. Przeciętna płaca w przemyśle wyniosła 25612 zł. i wzrosła o 22,9%. **W kraju — wzrost o 21%, (33,3 tys. zł).** Wskaźnik opłacania przyrostu produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego przyrostem przeciętne-

go wynagrodzenia wyniósł 0,87 — tzn., że 1% przyrost wydajności uzyskano przy 0,87% wzroście wynagrodzenia. Najkorzystniejszy wskaźnik uzyskało Radzyńskie Przedsiębiorstwo Produkcji Urządzeń Handlowych „WUTEH” — 0,39% a najniższy OSM Biała Podlaska — 3,11%, **W kraju — 0,67%.**

SYTUACJA PIENIĘŻNO-RYNKOWA.

Przychody pieniężne ludności osiągnęły poziom 88 053,4 mln. zł i były wyższe o 24,9%. **W kraju — wzrost o 27,3%.** Wynagrodzenia za pracę 17599,6 mln. zł — wzrost o 14,4%, świadczenia społeczne 10361 mln. zł — wzrost o 27,3%. Wydatki pieniężne ludności uzyskały wielkość 82 893 mln. zł i wzrosły o 25,5%. **W kraju — wzrost o 30,3%.** Sprzedaż przez przedsiębiorstwa handlu detalicznego, wyniosła 46 016,4 mln. zł (dynamika 129,5%), z tego: żywność — 11 459,1 mln. zł, dynamika 126,2%, 24,9% całości sprzedaży; towary nieżywnościowe — 28103 mln. zł, dynamika 130,6%, alkohol 6457 mln. zł przy dynamice 130,4%.

BUDOWNICTWO

Wartość produkcji wyniosła 3,9 mld. zł i była wyższa o 0,1%, w cenach po-

równywalnych. W kraju — spadek o 1,7%. Wydajność pracy wzrosła o 3,3%, przeciętne zatrudnienie spadło o 3% a przeciętne wynagrodzenie wyniosło 22,5% i wyniosło 24,822 zł. **Analogicznie w kraju — wzrost o 0,6% — 2,4% — 19,6%, (32,3 tys. zł).**

INWESTYCJE.

Łączne nakłady województwa wyniosły 4558,31 mln. zł i były o 5,9% wyższe. W kraju — wzrosło o 5,6%. Najkorzystniej zrealizowano nakłady w rolnictwie — dynamika 115,2%. Nie wykonano nakładów w: ochronie zdrowia i opieki społecznej — dynamika 80,4%, komunalnym budownictwie mieszkaniowym i w oświacie — dynamika 99,2%.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE.

We wszystkich formach budownictwa uspołecznionego przekazano 886 mieszkań tj. 100% planów przy dynamice 93,9%. Wzrost nastąpił w budownictwie zakładowym gdzie plan przekroczone o 18,7% natomiast 40% spadek zanotowano w budownictwie komunalnym. **W kraju CPR wykonano w 97,2%, przy dynamice 101,6%.**

Na podstawie danych GUS, WUS i UW przedstawił: (mir)

Nowy etap — ale jaki?

Uczestnicząc w wielu zebraniach partyjnych stwierdzam z ogromną satysfakcją, ale z pewnym zaskoczeniem, że niejako samorzutnie, bez dyrektyw i uchwał, w ostatnich miesiącach rozwija się w POP dyskusja ideologiczna. Ze dyskutując o chlebie, dziurach w jezdni, cenach, reformie, niepostrzeżenie, często nieświadomie, zaczynamy mówić o polityce, marksizmie, o ustroju. Sądzę, że jest to dowód na to, że wbrew obiegowym poglądom członkowie partii wielką wagę przywiązują do ideałów, a nie przejściowych (lub

nie) koniunktur. A prawdą jest, że wiele ostatnich lat (być może i kilkanaście) charakteryzowało się dla naszej partii tym, że odeszliśmy od tego co dla każdej partii jest podstawą jej istnienia — od ideologii. I trzeba było szoku (tak — szoku!) założeń II etapu reformy, referendum, żebyśmy zaczęli rozumieć, że jest to sprawa kluczowa. Ze każdą decyzję — gospodarczą, ekonomiczną winniśmy traktować jako środek prowadzący do stanu pożądanego. Czyli do celu, którego określenie

— należy do decyzji czysto politycznych. Wydaje się jednak, że — na dzień dzisiejszy takiego celu członkom partii nie pokazaliśmy. Osiągnięcie równowagi rynkowej, mocnej złotówki, stabilnej gospodarki winno czemuś służyć. Ale czemu? Odpowie mi ktoś: że przecież w naszej Partii i w KPZR, i w innych partiach komunistycznych państw socjalistycznych cel ten określono. Jest — nim przecież nowy, „jakościowo inny (lepszy) etap socjalizmu”. I tak jest rzeczywiście. Ale konia z rządu temu kto potrafi jasno i logicznie, prostymi, zrozumiałymi dla każdego słowami — powiedzieć jaki ten etap będzie? Co go będzie charaktery-

doc. dr HENRYK MIERZWIŃSKI

Wybrane problemy z dziejów pracy ideologicznej partii i związków młodzieży w regionie białkopodlaskim (3)

Lata I wojny światowej przyniosły Białej Podl. i regionowi olbrzymie zniszczenia gospodarcze i straty ludzkie. Zarazem były okresem walki o odrodzenie się państwa polskiego i procesów determinujących jego kształt społeczno-ustrojowy. Na przełomie 1918 i 1919 r. rozstrzygał się problem ustroju państwa polskiego. W regionie białkopodlaskim podobnie jak na innych ziemiach polskich, podstawowa część społeczeństwa opowiedziała się za koncepcją parlamentarną. Popierały ją działające tutaj organizacje polityczne ruchu ludowego, socjalistycznego i Polskiej Organizacji Wojskowej. Równoległe rewolucyjna część mas pracujących opowiedziała się za państwem dyktatury proletariatu. Czołową siłą tego nurtu była Komunistyczna Partia Robotnicza Polski.

Ruch komunistyczny na Podlasiu zaczął się rozwijać od 1919 r., kiedy to zorganizowano Okręg Siedlecki KPRP obejmujący tereny obecnego województwa białkopodlaskiego i siedleckiego. W rejonie białkopodlaskim w miesiącu marcu 1919 r. w okolicach Terespoła rozpoczęto prowadzenie agitacji komunistycznej. Nurt ten ponownie ujawnił się w okresie wydarzeń 1920 r., kiedy przed wkroczeniem wojsk radzieckich powstały konspiracyjne Komitety Rewolucyjne i Wojskowo-Rewolucyjne t. zw. Rewkomy, które po zajęciu tych terenów ujawniły się. Rozszerzyły one wówczas swoje składy. Na przykład Rewolucyjny Komitet w Radzynie Podl. po zajęciu tego miasta przez czerwonoarmistów poszerzył swój skład o działaczy Związku Zawodowego Robotników Rolnych. W powiecie tym służba folwarczna będąca pod wpływem agi-

tacji ZZRR uważała, że folwarki, domy, inwentarz żywy i narzędzia gospodarcze powinny być wspólną własnością pracujących.²⁰ Postulaty te poprzedziły 1923 r., głoszące hasło: ziemia dla chłopów bez odszkodowania i przyczyniły się do radykalizacji mas chłopskich w ogóle w tym także w regionie. Stąd działalność propagandowa i agitacyjna komunistów skierowana była głównie do środowiska biedoty wiejskiej i chłopów małorolnych. Wynikało to też z faktu małego słabego uprzemysłowienia tych ziem.

II Zjazd KPRP wysuwając koncepcję Polski robotniczo-chłopskiej opierał się na szerokim froncie demokratycznym w tym także w sojuszu z mniejszościami narodowymi. Dlatego też z programu radykalizmu społecznego adresowanego do biedoty wiejskiej w powiecie białkim obok działaczy KPRP a później Komunistycznej Partii Polski szli działacze Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi znani już wcześniej z radykalnej postawy społecznej. Pierwszą komórkę komunistyczną założyli we wsi Zabłocie w 1922 r. Jan Korzeniowski wraz z Michałem Walczukiem. Od początku obaj rozwijały szeroką działalność propagandową. O jej rozmachu świadczy fakt, że zdołali oni rozpocząć wydawanie własnej gazetki p. t. „Zorza Podlasia”. Po ukazaniu się dwu numerów tego miesięcznika władze podjęły decyzję o zakazie dalszej działalności wydawniczej, konfiskując następne nakłady. Wkrótce zresztą Korzeniowski i Walczuk zostali aresztowani i skazani: pierwszy na pięć, drugi na dwa lata więzienia. Po odbyciu kary M. Walczuk stanął ponownie na

czele organizacji komunistycznej w Zabłociu (komórki KPZB) i prowadził nadal ożywioną działalność polityczną. Współpracowali z nim m. in. Jan i Grzegorz Kondratiukowie, Jan Sementniuk, Paweł Litwiniuk. Od 1926 r. działał też w tej grupie Jan Hawryluk — znany poeta ukraiński, który wkrótce aresztowany, osadzony został w Berezie Kartuskiej gdzie przebywał do 1939 roku.

Organizacja komunistyczna w Zabłociu szybko wzrastała liczebnie. Szeregi jej powiększyli m. in.: Jan Jakubiak, Jan Szolucki i Bazyl Hradczuk. Wielu z nich stało się wkrótce znanymi na całym Podlasiu działaczami politycznymi. Zabłocińska grupa wywarła znaczny wpływ na środowisko wiejskie w całym powiecie.

Komitet Rejonowy KPZB znajdował się w Terespolu a komórki tej partii działały w 16-tu okolicznych wsiach w Choroszczynie, Dąbrowicy Dużej, Dobratyczach, Jabłecznej, Kobylanach, Kołpie, Koroszczyźnie, Kostomłotach, Lebie-dziewie, Leniuszkach, Małaszewiczach Małych, Murawcu, Nowosiólkach, Olszance, Parośli i Szostakach.

„Ciekawym zjawiskiem był fakt wpływu komunistycznych środowisk wiejskich na robotnicze środowiska miejskie a m. in. na robotników fabryki Raabego. Komuniści z Zabłocia opanowali także miejscowy Związek Zawodowy Małorolnych. Właściwie cała gmina Zabłocie była pod wpływem agitacji komunistycznej. We wsi Leniuszki agitację komunistyczną prowadził Jerzy Danieluk, w Olszance — Jan Romaniuk, w Szostakach — Jan Mieszczuk, w Parośli — Józef Romańczuk, w

IVE [działalność ruchu
komunist. w pos. Białe Podl. w L. 1918
-1939]

zowało. Jakie wartości, lepsze niż dotychczas, osiągniemy? Większość przecież myśli tak: Nowy etap — zgoda! Ale jednocześnie — mówi się, że być może trzeba będzie coś tam płacić za leczenie, że inicjatywa prywatna, uczciwie zarobione miliony to właśnie to. Ze jeśli brygada podpisze umowę o wykonanie bloku mieszkalnego to będą pracować i po 12—14 godzin, bo zarobią — i dobrze! Popieramy to! Ale przecież dla większości socjalizm to właśnie bezpłatne leczenie, to ograniczenie sektora prywatnego, to 8-godziny dzień pracy. A to tylko trzy przykłady. Więc — jaki ten nowy etap będzie? Lepszy? Czy inny? I nie są to — pytania błahe. One tkwią w każ-

dym z nas. I niestety, na dzień dzisiejszy odpowiedzieć na nie, nie możemy. Ale ta dyskusja, o której wspominałem na początku, świadczy o ogromnej, również — tkwiącej w nas potrzebie znalezienia takiej odpowiedzi. I powiedzmy sobie szczerze, i do końca, że jest to klucz do przyszłości naszej, partii, ba... całego społeczeństwa. Pielęgnujmy więc tę dyskusję. Wywołujmy je i pobudzajmy. Gdyż tylko zbiorowym, intelektualnym wysiłkiem przyszłość naszą, a — więc cel do którego pragniemy dążyć — określić możemy.

RADOSŁAW CICHOCKI

O obowiązku grzeczności i prostej rezerwie

Wszystko cokolwiek czynimy dzieje się w czasie. W wymiarze czasu istnieje cała rzeczywistość, świat i wszelkie sprawy tego świata. Czas — bo o nim chcę powiedzieć — jest bezcenny, co nie oznacza, że jest bez ceny, jak na przykład powietrze albo woda w rzece. Jego wartość dostrzegamy zwłaszcza wtedy, gdy ktoś go nam zabiera i rozmyślnie lub też nieświadomie trwoni.

W skali roku niejedną z nas uczestniczył w licznych naradach, zebraniach, sesjach, szkoleniach, posiedzeniach itp. itd. Każda z wymienionych powinna była rozpocząć się w ściśle określonym czasie podanym wcześniej uczestnikom do wiadomości. Sięgnijmy pamięcią wstecz i powiedzmy szczerze — ile z nich rozpoczęło się naprawdę punktualnie? Prawda, że niewiele? Spróbujmy zatem zastanowić się dlaczego tak się dzieje, że osoba lub też odpowiedzialne gremium zapraszające czy też używające innych na konkretny dzień i godzinę lekceważy sobie ustalenia i opóźnia rozpoczęcie planowanej czynności?

Najczęściej daje się usłyszeć: — bo uczestnicy się spóźniają, bo jeszcze nie ma quorum, bo jeszcze przecież nie minął „studentcki” kwadrans. Wszystko to prawda. Ale jest i prawda druga, tak oczywista i banalna, że nie potrafimy jej dostrzec. Jest nią opóźnianie się tego, który sam zapraszał lub używał innych. Niepunktualności organizatora usprawiedliwiać nie wolno! Gdyby raz, drugi i kolejny punktualnie rozpoczęło zebranie, naradę, akademię, sprawę itp., itd., to jej uczestnicy wędząc o tym z pewnością nie przyszliznę do czasu. Tak jak na pociąg, do którego na ogół wszyscy zdążyć zabrakło, a ponadto nikt z nielicznych spóźnionych nie ma najmniejszych pretensji o to że pociąg odjechał zgodnie z rozkładem jazdy.

Skoro punktualność jest przysłowio-wą grzecznością królów, to dla niekoronowanych głów jest po prostu zwy-czajnym obowiązkiem wobec innych i siebie. Dlatego też organizatorowi nie wolno — a zwłaszcza poza miejscem spotkania — czekać, aż przyjdą wszyscy przewidziani uczestnicy. Tego wymaga elementarna grzeczność i szacunek do ludzi z którymi jesteśmy przecież umówieni.

Ponadto wydaje się oczywistym, że każde rozpoczęcie planowanego przedsięwzięcia po ustalonym czasie wymaga objaśnienia przyczyn opóźnienia i przeproszenia wszystkich punktualnych. Opóźnienia 5—10 minutowe są w praktyce czymś absolutnie normalnym, nie wymagającym słów w rodzaju: przepraszam, wybaczenie, jest mi przykro, że..

A jak się to ma do bilansu prostych rezerw w gospodarce czasem? Wystarczy pomnożyć roztrwonione minuty przez ilość osób czekających w skali miesiąca, kwartału, roku. Otrzymamy dziesiątki, setki roboczo-godzin, które roboczymi niestety być nie mogły.

A tak?

▲ Karzemy punktualnych przywłaszczając sobie ich czas najczęściej bez przeproszenia.

▲ Premiujemy niefrasobliwych zezwalając na to, by oni swoją opieszałością dyktowali kiedy zamierzenie się rozpocząć.

▲ Wydajemy o sobie jako o organizatorze świadectwo, któremu na imię arogancja, bałagan i nieodpowiedzialność.
CO ROBIĆ? — Stać się punktualnymi szczególnie wówczas, gdy do punktualności używamy.

WOJCIECH GRĘBSKI

Jablecnej — Zieńczukowie, zaś w Nowosiólkach Mikołaj Kiryłuk i Andrzeja Semeniuk.²¹

W skład Komitetu Okręgowego w Siedlcach, który przez pewien okres miał siedzibę w Międzyrzecu Podl. wchodziły Komitety Dzielnicowe m. in. w Białej Podl., Międzyrzecu Podl., Łosicach, Radzynie Podl., Sarnakach Parczewie.

Komitetowi Dzielnicowemu w Białej Podl. obejmującemu organizacyjnie miasto, powiat i powiat konstantynowski podlegały komórki partyjne w Białej Podl. (dwie), Horbowie, Huszcu, Janowie Podl., Kalińowie, Kijowcu, Konstantynowie, Łomazach (dwie), Sycynie i Woskrzenicach. Na terenie KD Biała koncentrowała się praca dwu okręgów, siedleckiego (KPP) i brzeskiego (KPZB). KPP obejmowała swoim zasięgiem północną i zachodnią część pow. białskiego i wschodnią część pow. konstantynowskiego, a KPZB — część wschodnią i południową pow. białskiego. Zachodnią część pow. konstantynowskiego podlegała KD KPP w Siedlcach. Aktyw KD KPP w Białej Podl. stanowili: Jerzy Jakoniuk, Władysław Zdunek, Antoni Pietruczuk, Wacław Kupiński, Edmund Malinowski, Józef Galecki, Olga Waszczuk, Jan Waszczuk, Stefan Protasiuk, Laskowski i Grzymala.²²

W latach trzydziestych rejon działalności i wpływów KD KPP w Białej Podl. z niewielkimi zmianami pozostały te same jak w latach dwudziestych. Zwiększyła się natomiast aktywność i liczba członków. Na przykład w roku 1923 było w Białej Podl. tylko 7 członków KPP ale już w 1929—38, 1931—93 a w 1933 r. jak wynika ze sprawozdania KD KPP — 110 członków działających w 19 komórkach. Do czołowych komunistycznych działaczy w Białej Podlaskiej należeli w tym okresie. Czesław Chwedczuk, Aleksander Maksymiuk, Józef Kiryłuk i Marian Niemiński.²³

Na terenie ówczesnego pow. radzyńskiego istniały dwa KD KPP w Radzynie Podl. i Międzyrzecu Podl. Najbardziej znanym i popularnym komunistą na tym terenie był urodzony w 1874 r. w Wólce Łuzeckiej Emil Kiryłuk, który w latach dwudziestych zorganizował komórki KPP w Łuzkach, Drelowie, Witorożu, Szóstce, Worsach, Zahajkach, Ostrórkach, Wólce Łuzeckiej oraz w

folwarkach: Siedlanów (tam pracował jako nocny dozorca), Aleksandrówka Turów. Sam był sekretarzem gminnym KPP w Szóstce i członkiem KPP a potem sekretarzem KD w Radzynie Podl. Funkcję tę pełnił przez 9 lat (1920—28).

Obok E. Kiryłuka dużą rolę w pow. radzyńskim odegrali jego córka Karolina oraz synowie: Józef, Władysław, Aleksander i Stanisław. Aktywnie działała w KPP a następnie w Podlaskiej Partii Robotniczej także małżonka E. Kiryłuka — Antonina. Organizację komunistyczną tego terenu nazywano często „partią Kiryłuków”. Zorganizowali oni komórki KPP i Komunistycznego Związku Młodzieży Polskiej w wielu wsiach pow. radzyńskiego: w Turowie, Komarówce Podl., Kąkolewnicy, Zakowoli, Wohyniu, Białce, Ustrzeszy, Pieńkach, Brzostowcu, Piudach, Zabikowie, Białej k/Radzyna, Branicy, Bojanówce, Niewęglu oraz w innych folwarkach i wsiach.

W KPP na terenie Podlasia działały jeszcze dwie podobne rodziny: Edward, Henryk, Adolf, Janina i Eleonora Matysiewiczowie oraz: Franciszek, Antoni i Stefania Filipiukowie. Kadre działaczy KPP i KZMP na terenie pow. radzyńskiego stanowili m. in. Albin Bobruk, Marian i Jan Wróblewscy, Józef Cep, Jan Węglewski, Bronisław Kostura, Jan Jedynek, Władysław Zdanowski, Jan Piudnik, Michał Hać, Grzegorz Romaniuk, Antoni Troć, Maksym Zaharuk, Jan Trochimiuk, Piotr Osak, Stanisław Łaniewski i Stanisław Mazur.²⁴

PRZYPISY

20 E. Horoch, J. Jachymek, Z rewolucyjnych... s. 3-4; S. Krzykała, W Polsce niepodległej 1918-1939. (W:) Dzieje Lubelszczyzny... I, s. 765; F. Czeranowski, W białskim powiecie. Warszawa 1966, s. 48.

21 F. Czeranowski, W białskim powiecie... s. 41-49; S. Krzykała, W Polsce niepodległej... s. 768.

22 B. Górny, Monografia powiatu białskiego. Biała Podlaska 1939, s. 151; (JES), O należne i słuszne prawa. „Słowo Podlasia” nr 16 z 17 IV 1986, s. 5.

23 J. Ciepły, Komunisci w walce o władzę ludową na Ziemi Białkopodlaskiej (1918-1947). Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Białej Podl. Dział Wiedzy o Regionie rkps, s. 6-9.

24 A. Bobruk, M. Hochbaum, S. Marjański, A. Matysiewicz, K. Szyszko, Komunisty Międzyrzeczczycy Emil Kiryłuk. „Rocznik Międzyrzeczki” T. II 1971, s. 290 (JES), O należne i słuszne prawa. „Słowo Podlasia” nr 16 z 17 IV 1986 r., s. 5.

Zmiany kadrowe

Hryniewicz Wacław — z dniem 1.I. 1988 roku został odwołany ze stanowiska dyrektora Oddziału Wojewódzkiego RSW „Prasa—Książka—Ruch”, w związku z przejściem na emeryturę. Nowym dyrektorem został **Aleksander Głębocki** — dotychczasowy zastępca dyrektora.

Głowacka Bożenna — z dniem 21.XII. 1987 r. zrezygnowała z funkcji I sekretarza KG PZPR w Wisznicach. Na funkcję tą Plenum KG PZPR w Wisznicach wybrało Adama Pokrywczyńskiego, dotychczasowego v-ce prezesa GS „SCH” w Wisznicach.

Jerzy Horbowiec — z dniem 1.XI. 1987 r. został powołany na stanowisko st. instruktora w KW PZPR.

Marian Kaliszuk — z dniem 15.XII. 1987 r. został powołany na stanowisko st. instruktora KW PZPR w Wydziale Społeczno — Rolnym. Poprzednio pracował jako kier. wydziału w WZRKIOR w Białej Podlaskiej.

Zmiany w składzie sekretariatu KW i komisjach problemowych

Z funkcji członków Sekretariatu KW PZPR zrezygnowali, na własną prośbę: Tow. **Tymoteusz Ostrowski** i Tow. **Mieczysław Włodarski**. Jednocześnie Tow. **T. Ostrowski** złożył rezygnację z pełnienia funkcji przewodniczącego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacyjnego d/s IRCH-y.

Na stanowisko przewodniczącego Wojewódzkiego Zespołu Koordynacyjnego powołano Tow. **Tadeusza Pabiana** — przewodniczącego WKKR. KW PZPR przeprowadził również zmiany w składach komisji problemowych.

KOMISJA IDEOLOGICZNA

Odwołano ze składu komisji:

— **Jerzego Norwę**, dyr. GOK w Plate-rowie,

— **Eugeniusza Maksymiuka**, nauczycie-la Szkoły Podstawowej w Wohyniu,

— **Zygmunta Zagórowicza** — kierowni-ka biura WKKR.

W skład komisji powołano:

— **Stanisława Dudyka**, kierownika Wydziału Ideologicznego i Propagandy KW PZPR,

Jerzy Korman — z dniem 23.I. 1988 r. został zatwierdzony na kierownika Wydziału Polityki Kadrowej i Społeczno-Prawnego KW PZPR. Poprzednio pracował jako zastępca kierownika Wydziału Organizacji Pracy KW PZPR.

Adam Chalimoniuk — z dniem 23.I. 1988 r. został zatwierdzony na kierownika Wydziału Oświaty i Kultury KW PZPR. Dotychczas pracował jako zastępca kierownika Wydziału Polityczno-Organizacyjnego KW PZPR.

Stanisław Kaluża — powołany został na kierownika Kancelarii i sekretarza KW. Poprzednio pracował jako specjalista w Wydziale Organizacji Pracy KW PZPR.

Lech Nikolski — z dniem 1.I. 1988 r. powołany został na kierownika Wojewódzkiego Ośrodka Kształcenia Ideologicznego, dotychczas był zastępcą kierownika WOKI.

Tymoteusz Ostrowski, dotychczasowy kierownik Wydziału Organizacji Pracy KW został odwołany z tego stanowiska. Jednocześnie powołano Go na kierownika sekretariatu Wojewódzkiego Zespołu Poselskiego.

Opracował: MZ

— **Zdzisława Janusa**, dyrektora ZSZ w Radzynie Podlaskim,

— **Alinę Sucharzewską**, dyrektora Szkoły Podstawowej Nr 8 w Białej Podlaskiej,

— **Marię Sawczuk**, kierownika Gminnej Biblioteki Publicznej w Konsantynowie.

KOMISJA OCHRONY ZDROWIA I OPIEKI SPOŁECZNEJ

Włączono do komisji, **Edwarda Semeniuka**, z-cę kierownika Wydziału Ekonomicznego KW PZPR, odwołując Go ze składu Komisji Rolnej.

KOMISJA D/S MŁODZIEŻY

Włączono w skład komisji:

— **Jana Bajkowskiego**, przewodniczącego ZW ZSMP,

— **Marka Bąkowskiego**, komendanta Chorągwi ZHP.

Do składu Wojewódzkiego Zespołu d/s Edukacji Ekonomicznej dołączono **Lecha Nikolskiego**, kierownika WOKI.

Uzupełniono także skład Rady Redakcyjnej „Słowa Podlasia”. W jej skład weszli:

— **Stanisław Dudyk**, kierownik Wydziału Ideologicznego i Propagandy KW PZPR,

— **Aleksander Głębocki**, dyrektor O/Woj. RSW „Prasa—Książka—Ruch” w Białej Podlaskiej.

Z notatnika I sekretarza POP

O refleksje na temat pracy POP poprosiliśmy I sekretarza POP z Osiedla Młodych w Białej Podlaskiej, tow. **Tadeusza Ignatowicza**. Chemy aby takie wypowiedzi stanowiły stałą rubrykę biuletynu. Oto Jego spostrzeżenia.

Statut PZPR, w p. 65 stanowi, że „POP ponoszą przed partią odpowiedzialność za realizację Uchwał Zjazdu i Programu PZPR, za przestrzeganie zasad statutowych; obowiązane są do kształtowania odpowiedzialnej atmosfery społeczno — politycznej wśród pracowników zakładów pracy, instytucji oraz środowiskach, w których działają. Prawem i obowiązkiem POP jest zajmowanie stanowiska we wszystkich ważnych sprawach politycznych, społecznych i gospodarczych, środowiska działania, a zwłaszcza dotyczących gospodarności, efektywności i jakości pracy”.

Nasza organizacja w białskim Osiedlu Młodych liczy aktualnie 24 członków partii. Stamtąd oscyluje od początku jej powstania, czyli od początku lat 80-tych. Jej przekrój społeczny jest różnorodny. Skupia w swoich szeregach robotników i inteligentów, starych i młodych, tych którzy liczą 35 lat i takich co mają 75 lat. Są towarzysze ze stażem partyjnym 9-cio letnim. Wypadkową siłą naszej POP jest doświadczenie sięgające jeszcze KPP, połączone z energią młodych towarzyszy.

Każdy członek naszej POP ma przydzielone indywidualne zadania partyjne. Działamy w/g dokładnie opracowanego planu pracy dostosowując tematykę zebrań do potrzeb środowiska, wydarzeń społeczno — politycznych i zaleceń instancji partyjnych. W planowaniu pracy wykorzystaliśmy doświadczenia tow. **Eugeniusza Waszczuka**, **Zygmunta Szepiycyckiego** i **Grzegorza Char-ki**, którzy, jak to się nieraz mówi „nie z jednego pieca chleb jedli”. W swojej pracy pamiętamy, że najwyższą władzą POP jest zebranie. Na zebraniach właśnie zapadają wszystkie decyzje. Egzekutywa POP składa na każdym z nich sprawozdanie ze swojej pracy między zebraniem. Niedostatki w jej pracy są więc natychmiast korygowane.

Myszę, że nie będzie to samochwalstwem, jak stwierdzić, że dopracowaliśmy się dobrych form pracy wewnątrzpartyjnej. Nasi członkowie pracują w wielu organizacjach społecznych takich jak: ZBOWID, TPPR, Rada Osiedla, Komitet Osiedlowy, Komitet Sklepowy, Komitet Rozbudowy Szkoły.

Dzięki takim formom pracy zostaliśmy na osiedlu zauważeni. Głos POP zaczął się liczyć a nasze zebrania podejmujące sprawy dotyczące spraw osiedla, handlu, oświaty stały się żywe a nieraz gorące i burzliwe. O naszej pracy zaczęli mówić bezpartyjni mieszkańcy osiedla. Często przychodzą z prośbą o pomoc, zgłaszają różnorodne sprawy, uczestniczą w otwartych zebraniach.

To krótka „wizytówka” naszej POP O codziennej pracy naszej organizacji — już wkrótce — oczywiście jeśli to Was. Towarzysze zainteresuje.

TADEUSZ IGNATOWICZ

I sekretarz POP
na Osiedlu Młodych
w Białej Podlaskiej

FAKTY

biuletyn KW PZPR w Białej Podlaskiej. Redaguje Zespół Adres redakcji: 21-500 Biała Podlaska, ul. Dzierżyńskiego 11. Telefon: 222-01 w. 260. Wydawca: Wydział Ideologiczny i Propagandy KW PZPR. Druk: LZGRraf. Zakład Nr 6 w Białej Podlaskiej. Z. 1684